

ΒΗΜΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΤΑΔΙΟΠΟΛΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΩΤΟΣ ΕΡΩΣ

Ο ΕΡΩΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΖΩΙΣ

Η ΛΕΥΚΗ ΑΡΚΤΟΣ

Ο ΣΚΥΔΟΣ

ΠΑΡΑΔΟΞΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ

Ο ΔΑΡΒΙΝΙΣΜΟΣ ΕΝ ΤΗ ΠΟΙΗΣΕΙ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

Ο ΒΥΡΩΝ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑ

ΑΠΘΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΓΑΡΙΒΑΛΔΟΥ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ εἰκὼν, ἣν δημοσιεύομεν, εἶνε τοῦ τελευταίου τῶν ἡρώων τοῦ Χανίου τῆς Γραβιάς. Δὲν ἀπέμειναν πλέον ἄλλοι ἀπὸ τοὺς 120· ὅλους τοὺς ἐσάρωσαν τὰ χρόνια, ἢ τοὺς ἔφαγε τὸ βόλι τῶν ἐχθρῶν εἰς τὰς κατόπιν μάχας· ἔμεινε μόνον ὁ Καπετὰν Ἀνδρέας Παπαλεξόπουλος, φέρων ἐπὶ τῆς ράχιδός του ὀλόκληρον αἰῶνα, καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας θὰ παραστῇ εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν ἐγκαινίων τοῦ μνημείου τοῦ Χανίου τῆς Γραβιάς, ὅπερ θὰ ὑπομνήσῃ εἰς τὸν Καπετάνιον τὴν ἔνδοξον ἡμέραν τῆς μάχης. Ὁ Κα-

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

πετὰν Ἀνδρέας ἦτο ἄγνωστος εἰς ἡμᾶς μέχρι τῆς χθές, ἀλλαχοῦ τὰ λείψανον τοῦτο θὰ τὸ περιεθαλπεν ἡ ἐθνικὴ εὐγνωμοσύνη· ἐν Ἑλλάδι ὅμως, ἐὰν δὲν ἔκαμνεν ἀνασχα-

φας ὁ κ. Κυργούσιος, θὰ ἔμενεν ἄγνωστος τελείως, λαμβάνων ὡς σύνταξιν εἴκοσιν ἴσως δραχμὰς, λιμώττων ἴσως, καὶ δεχόμενος ἐλέη. Τόση μεγάλῃ εἶνε ἡ εὐγνωμοσύνη

ΦΥΛΛΟΝ Ι

μας. 'Ο κεκυρτωμένος σήμεραν γέρων, με τῆς κουμπού-
ραις εἰς τὴν μέση, ὡς ἐξωγράφισεν αὐτὸν καὶ μᾶς τὸν
ἀπέστειλεν ὁ κ. Μαριᾶς, τὴν ἡμέραν τῆς μάχης ἦτο μό-
λις τριάκοντα ἐτῶν· λεβέντης, με εὐσταλὲς ἀνάστημα, με
ὄλον τὸ ἅγιον αἶσθημα τῆς ἐλευθερίας εἰς τὰ στήθη του,
ἐκλείσθη εἰς τὴν μάνδραν, καὶ ἀπὸ τὸ ταμπούρι ἐκεῖνο, ἀπέ-
στελλεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τὰ βέλια του καὶ ἐδημιουργεῖ ἐ-
κὲ μὲσα μετὰ τῶν συντρόφων του τὴν Ἑλλάδα. Ἡ μνήμη
του ἐξησθένησεν ἤδη· τί δὲν κάμνουν τὰ χρόνια! Τὰ βλέμ-
ματά του ἀπώλεσαν τὴν λάμψιν των, καὶ ἐξηλειφθῆσαν
πλέον ἀπὸ τῆς μνήμης του τὰ ὀνόματα τῶν συναγωνιστῶν
του. Ἐν τούτοις, ἐνθυμεῖται ἀκόμη τὸν καπνὸν τῶν τουφε-
κῶν ποῦ εἶχον κρύψει τὸν ἥλιο, ἐνθυμεῖται τὴν ἀντάρα
καὶ ταῖς φωναῖς, καὶ τὰ ἀλλάχ! καὶ τὰς οἰμωγὰς τῶν
πληγωμένων Τούρκων, οἵτινες ἐπλησίαζον καὶ ἐτυπτον τὴν
μάνδραν τοῦ Χανίου μετὰ τὰ γιαταγάνια των. Ἐνθυμεῖται,
ὅτι εἰς τὸ πλευρόν του ἐφονεύθη ὁ ἀνδρεῖος Καπλάνης·
ὅλη αὐτὴ ἡ εἰκὼν τοῦ ὀλέθρου, ὅλη ἡ χαρὰ καὶ ἡ αἴγλη
τῶν νικούντων, ἀπέμεινεν ἐντετυπωμένη εἰς τὴν μνήμην
του καὶ θὰ σόδωθι μόνον μετὰ τὸν θάνατόν του.

Ἡμεῖς παραθέτομεν σήμεραν τὴν εἰκόνα τοῦ τελευταίου
ἥρωος τῆς Γραβιάς, ἐνὸς ἐκ τῶν ὀλίγων ἀπομεινόντων ἀν-
δρῶν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀτυχῶς, ἀπομένουσιν ὀλίγιστοι·
μόλις μετροῦνται εἰς τὰ δάκτυλα πλέον, αὐτοὶ δὲ οἱ ὀλί-
γοι πένονται σήμεραν, καὶ ἐὰν δι' αὐτοὺς ἐζητοῦμεν ἐλεη-
μοσύνην, θὰ ἦτο ἐξευτελιστικὸν διὰ τὴν γενεάν μας, θὰ
ἦτο ὕβρις διὰ τὸ ἔθνος· ἀποτενιόμενοι πρὸς τὴν κυβέρνη-
σιν ἔχομεν ἐξησφαλισμένην τὴν βεβαιότητα, ὅτι οὐδὲν θὰ
ἐπραττεν ὑπὲρ αὐτῶν· ἀποτενιόμεθα λοιπὸν μόνον πρὸς
πάντας, καὶ αἰτοῦμεν τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος πρὸς
τοὺς ἐπιζῶντας δημιουργοὺς τοῦ ἔθνους. Εἶνε ὀλίγιστοι·
καὶ εἰς τὸ ἔσχατον αὐτῶν γῆρας ἄς τοὺς περιθάλλωμεν
διὰ τῆς συνδρομῆς μας, ἄς τοῖς καταστήσωμεν ἀνέτους
τὰς τελευταίας ἡμέρας. Ἀτυχῶς, παρ' ἡμῖν ἐξητμήσθη ὁ
πατριωτισμὸς, ἐξητμήσθη ἡ δημιουργὸς αὐτὴ δύναμις· αἱ
ἀλλεπάλληλοι συμφοραὶ ἐπέφερον ὀλέθρια ἀποτελέσματα
ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως, καὶ μόλις ἐν ὄνομα, τὸ τῆς Γρα-
βιάς, ὡς ἡλεκτρικὸς σπινθὴρ ἐπενήργησεν ἐπὶ τῶν νεναρ-
κωμένων ἡμῶν αἰσθημάτων. Ἡ ἐξέγερσις τοῦ αἰσθήματος
τῆς εὐγνωμοσύνης ἄς λειτουργήσῃ καὶ εἰς τὴν περίστασιν
ταύτην, καὶ ἄς περιβάλῃ τοὺς ἐπιζῶντας ἀγωνιστάς.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΡΩΣ

(Διήγημα Ἰδάν Τουργενιέφ)

Οἱ κεκλημένοι πρὸ πολλοῦ ἀνεχώρησαν, τὸ δὲ ὀρολόγιον
ἐσήμανε πρῶτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Εἰς τὸ δωμάτιον ἔμει-
νον μόνον ὁ οἰκοδεσπότης, ὁ Σέργιος Νικολάγιεβιτς καὶ ὁ Βλα-
δῆμος Πέτροβιτς.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἐσήμανε καὶ διέταξε νὰ φέρωσι τὰ ἀπο-
μεινάντα ἐκ τοῦ δείπνου.

— Ἔτσι καὶ ἡ δουλειὰ αὐτὴ τελειώνει, ὑπέτονθόρισε, βα-
θύτερον εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἀνάκλιτρον καὶ καπνίζων σιγά-
ρον· — ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ὑποχρεοῦται νὰ διηγηθῇ τὴν ἱστορίαν
τοῦ πρώτου ἔρωτός του. Εἶναι ἡ σειρά σας, Σέργιε Νικο-
λάγιεβιτς.

Ὁ Σέργιος Νικολάγιεβιτς, ὁλοσπρόγκυλος ἄνθρωπος, με

χρῶδῃ λευκόμαλλον κεφαλὴν, ἡτένισε πρῶτον τὸν οἰκοδε-
σπότην, εἴτα κατεβίβασε τὰ βλέμματά του εἰς τὸ δάπεδον καί:

— Δὲν ἔχω πρῶτον ἔρωτα, εἶπε τέλος, ἐγὼ ἤρχισα ἀμέ-
σως ἀπὸ τὸν δεύτερον.

— Πῶς γίνεται τοῦτο;

— Ἀπλούστατα. Ἡμῖν δεκαοκταέτης, ὅτε κατὰ πρῶτον
με προσεῖλκυσε μία νόστιμη κόρη· ἀλλ' ἔκαμα κόρτε με
αὐτήν, διότι μοῦ ἤρесе, τίποτε περισσότερον· ὁμοίως ἐρωτεύ-
θην καὶ ἄλλην κατόπιν. Ἰδιαιτέρως ὁμοῦς πρῶτην καὶ τελευ-
ταίαν φορὰν ἠγάπησα, ὅταν ἤμουν ἐξ ἐτῶν, τὴν τροφόν μου·
ἀλλὰ τοῦτο εἶνε πρὸ τῶσων τώρα χρόνων. Αἱ λεπτομέρειαι
τῶν σχέσεων μοὶ διαφεύγουσιν ἤδη τῆς μνήμης μου, ἀλ-
λὰ καὶ ἂν ἐνεθυμούμην ταύτας, εἰς ποῖον ἡδύνατο νὰ ἐνδια-
φέρωσιν;

— Εἰς τὸν πρῶτον μου ἔρωτα, ἤρξατο ὁ οἰκοδεσπότης, δὲν
ὑπάρχουσι τίποτε τὰ ἐνδιαφέροντα· ἐγὼ οὐδεμίαν ἠγάπησα
μέχρι τῆς γνωριμίας μου μετὰ τῆς Ἀννας Ἰωαννίδου, τῆς
συζύγου μου—εἰς ἡμᾶς δὲ ὅλα ἐπῆγαν κατ' εὐχὴν· οἱ γονεῖς
μᾶς ἐμνηστεύσαν, ταχέως ἠγαπήθημεν καὶ τέλος ἐνυμφεύ-
θημεν, χωρὶς ἀργοπορίαν. Ἡ διήγησίς μου τελειώνει σὲ δύο
μόνον λέξεις· ἐγὼ, κύριοι, φέρων τὸ ζήτημα τοῦ πρώτου ἔρω-
τος, εἶχον ἐλπίδα ἐφ' ὑμῶν, ὅχι γερόντων βέβαια, ἀλλὰ
ὅχι καὶ νέων παλληκαριῶν. Μήπως σεῖς θὰ μᾶς τέρψετε
τούλαχιστον Βλαδίμηρε Πέτροβιτς;

— Ὁ πρώτος ἔρωτός μου, εἶναι ἐκ τῶν ἀσυνήθων, ἀπεκρίθη,
μετὰ μικρὰν διακοπὴν ὁ Βλαδίμηρος Πέτροβιτς, ἀνὴρ τεσ-
σπράκοντα ἐτῶν, με μελανὴν εὐρείαν κόμην.

— Ἀ! ἐφώνησεν ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ὁ Σέργιος Νικολά-
γιεβιτς ὁμοφώνως—Τόσον τὸ καλλίτερον... Διηγηθῆτε μας.

— Με συγχωρεῖτε... ἡ μάλλον ὅχι δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ διη-
γηθῶ· δὲν εἶμαι ἐπιτήδειος πρὸς τοῦτο. Θὰ τὸ μεταδόσω ξη-
ρῶς καὶ συντεταγμένον τὸ μυθιστόρημα τοῦ ἔρωτός μου, ἴσως
δὲ καὶ παρακεχαραγμένον· ἀλλ' ἂν ἐπιτρέπετε, θὰ γράψω, ὅτι
ἐνθυμούμαι εἰς ἐν τετράδιον, καὶ θὰ σᾶς τὰ ἀναγνώσω μίαν
ἄλλην ἐπέραν.

Οἱ φίλοι κατ' ἀρχὴν δὲν συνεφώνουν, ἀλλ' ὁ Βλαδίμηρος
Πέτροβιτς ἐπέμεινε, καὶ μετὰ δύο ἐβδομάδας ἐπανῆλθον εἰς
τὴν ἰδίαν οἰκίαν, ὁ δὲ Βλαδίμηρος Πέτροβιτς ἐξετέλεσε τὴν
ὑπόσχασίν του.

Ἰδοὺ τί περιεῖχε τὸ τετράδιον τοῦτο.

Ἡμῖν τότε δέκα ἐξ ἐτῶν τοῦτο συνέβη κατὰ τὸ 1833.
Ἐκατόκον ἐν Μόσχᾳ παρὰ τοῖς γονεῦσι μου, οἵτινες εἶχον ἐνοι-
κιάσει ἐξοχὴν τινὰ πλησίον τοῦ κατασράκτου Κόλουγκον, ἀπέ-
ναντι τοῦ Πανσιλύπου. Παρεσκευαζόμεν τότε διὰ τὸ Πανε-
πιστήμιον, ἀλλὰ κατεγινόμεν πρὸς τοῦτο πολὺ ὀλίγον, καὶ με-
δίως διάθεσιν. Ἄλλως τε, οὐδεὶς ἀπέφρασε τῆς ἐλευθερίας
ὁράς μου. Ἐκαμὸν ὅτι ἤθελον, ἰδίως μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκεί-
νης, ὅτε ἀπεινάξα τὸν τελευταῖον Γάλλον παιδαγωγόν μου,
ὅστις οὐδῶλος ἡδύνατο νὰ συνειθίσῃ εἰς τὴν ἰδεάν, ὅτι ἔπρεπε
ὡς βόμβα ἐν Ρωσίᾳ, καὶ με ἔκφρασιν κλαστικῆς ἀγασθη-
σίας ἐπὶ τοῦ προσώπου, ἐλοκλήτους ἡμέρας διήρχετο ἐν τῇ
κλίνῃ. Ὁ πατήρ μου με εἶχε χαιδεύμενον, ἡ δὲ μήτηρ μου δὲν
ἐπρόσεχε δι' ὅλου ἐπ' ἐμοῦ, καίτοι, ἐκτὸς ἐμοῦ δὲν εἶχεν ἕτερον
τέκνον. Ἄλλαι σοβαρότεραι ἀγρολῖαι τὴν ἀπερρόβειον. Ὁ πα-
τήρ μου, ἀνὴρ νέος ἀκόμη καὶ ἀρκούντως ὠρεῖος, ἐνυμφεύθη
αὐτὴν ἐνεκεν συμφέροντος· ἡ μήτηρ μου ἦτο πρεσβυτέρα αὐ-
τοῦ κατὰ δέκα τοῦλάχιστον ἔτη. Ἀπὸ τοῦ γάμου τῆς διήρ-
χετο ἐπώδυνον ζωὴν ἀκαταπαύστως ἐσυγχίζετο, ἐξηλατῦνται
καὶ ἐθύμονεν, ἀλλ' ὅχι ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πατρὸς μου· τοῦτον
τὸν ἐφοβεῖτο, αὐτὸς δὲ πάλιν αἰωνίως ἦτο σοβαρὸς, ψυχρὸς
καὶ σώνει ἀδιάφορος εἰς τὰ τέλη οἰκίας μας...

Ἐγὼ τοῦλάχιστον μέχρι τούδε δὲν εὗρον ἄνθρωπον ταυ-
τῆς περιέργου ἡρεμότητος, εὐπιστον καὶ τόσον ἰσχυρῶς θε-
λήσεως.

Δὲν θὰ λησμονήσω ποτέ· μὰ ποτέ εἰς τὴν ζωὴν μου, πᾶς
πρώτας ἐβδομάδας τῆς ἐλευσεώς μου ἐν τῇ ἐξοχῇ. Ὁ καιρὸς
ἦτο μαγευτικός. Ἀφήκαμεν τὴν πόλιν τὴν 9 Μαΐου. Περιε-
πάτουν, πότε εἰς τὸν κήπον τῆς ἐξοχῆς μας, πότε εἰς τὸ Παυ-
σίλυπον καὶ πότε πλησίον τοῦ κατασράκτου· ἐλάμβανον μετ'
ἐμοῦ βιβλίον τι, τὰς παραδόσεις τοῦ Καϊδένωφ, λόγου χάριν